

Mitropolitul Miron Romanul - model de mărturisitor al drepteii credințe pentru ierarhii actuali

După moartea mitropolitului Șaguna viața bisericească a românilor ortodocși din Transilvania a fost deosebit de grea. Pe de o parte, ierarhia și poporul de rând se confruntau cu lipsa acută a posibilităților materiale, iar pe de alta cu acțiunile de maghiarizare forțată, tot mai intense ale statului dualist Austro-Ungaria, înființat în 1867, în cadrul căruia erau înglobate Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul, care și-au pierdut astfel orice formă de autonomie.

Într-un astfel de climat geo-politic, amplificat și de disputele interne dintre activiști și pasiviști[1], preia Miron Romanul, în 1874, destinele Mitropoliei Transilvaniei, după un stagiul de câteva luni în scaunul de episcop al Aradului.

Mitropolitul Miron s-a născut la 23 august 1828 în satul Mizieș, Bihor, din părinții Roman Gheorghe și Ana (născută Solomie). La botez a primit numele de Moise. A urmat studii gimnaziale la Beiuș, de filosofie la Oradea, iar în 1846, teologia la Arad. În 1849 va fi angrenat în aparatul administrativ al Episcopiei Aradului, unde va funcționa mai întâi ca vicanotar iar apoi ca notar consistorial. A fost tuns în monahism în anul 1857 la mănăstirea Hodoș-Bodrog, fiind deja profesor la Institutul teologic din Arad. Tot în 1857 a fost hirotonit ierodiacon, în 1858 protodiacon, în 1862 singhel și în 1864 protosinghel. Tot cam din această perioadă începe colaborarea la diferite reviste: *Concordia*, *Telegraful român*, *Albina*, *Federațiunea* ș. a. În 1868, mitropolitul Andrei i-a încredințat misiunea de a reprezenta interesele confesionale într-o anchetă ordonată de guvern pentru organizarea școlilor populare, misiune de care s-a achitat onorabil.

În 1869 a fost ales deputat dietal și a fost numit inspector general școlar în județul Caraș-Severin. În 1870 a fost ales vicar episcopal și președinte al Consistoriului din Oradea, care pe vremea aceea nu avea episcopie, ci doar un vicariat dependent de episcopia de la Arad. În 1871 a fost înălțat la rangul de arhimandrit, iar în 1873 a fost ales episcop de Arad, unde a fost instalat la 3 februarie 1874. În același an academia teologică din Cernăuți i-a acordat titlul de *doctor honoris causa* în teologie.

La 21 noiembrie/3 decembrie 1873 Congresul național bisericesc l-a ales arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria. I s-a acordat în același timp titlul de „Consilier intim” și „Excelență”.

În 1888, la 29 august, mitropolitul Miron Romanul sfințește biserica din satul natal Mizieș, înălțată din osârdia fratelui său Daniel Roman, jude comunal, și a preotului paroh Mihai Blaga, ajutați îndeaproape și de învățătorul Nicolae Ciavici. Actul sfințirii s-a făcut cu mare strălucire. Au slujit mitropolitul Miron, episcopul Ioan Mețianu de la Arad, mulți protopopi și preoți în fața unei mulțimi de credincioși neobișnuit de mare, adunați din toată Țara Beiușului.

Începutul arhipăstoririi lui Miron Romanul la Sibiu a stat sub semnul unei sărăcii crunte. Pe vremea lui Șaguna statul dădea mitropolitului o subvenție de 8000 de coroane, dar lui nu i s-a dat nimic. În situația în care avea cheltuieli cu întreținerea personalului de serviciu, cu masa, cu potcovitul cailor, cu plata vizitiilor, cu grădinarul ș.a., a fost nevoit să se adreseze în numeroase rânduri guvernului și chiar împăratului de la Viena pentru a ieși din starea umilitoare în care se afla, mai ales că ceilalți ”episcopi” conducători de culte primeau la timp astfel de subvenții. Din cauza amânărilor repetate și a unor sume infime, insuficiente, pe care totuși le-a primit în câteva rânduri, a fost nevoit să se împrumute la diferite bănci, acumulând datorii însemnate. Situația financiară a mitropolitului era îngreunată și de faptul că întreținea un nepot pe nume George Romanul, care studia teologia la Arad. Această situație grea a durat cel puțin până în 1887.

Lupta pentru păstrarea identității naționale și pentru educație în limba maternă

Cea mai mare parte a slujirii sale de mitropolit a dedicat-o Miron Romanul luptei împotriva măsurilor de maghiarizare a românilor venite din partea guvernului de la Budapesta.

Prima confruntare cu guvernul maghiar în acest sens a fost în 1879 când a protestat personal la curtea de la Viena împotriva legii pentru maghiarizarea școlilor primare, propusă și votată de Dieta de la Budapesta, prin care se introducea limba maghiară ca limbă obligatorie „în toate școalele populare”. De asemenea, a avut o intervenție împotriva acestei legii și în Casa Magnaților în ziua de 13 mai 1879.

Intervenția lui Miron Romanul pe lângă împăratul Francisc Iosif I a ridicat enorm prestigiul său, fiind apreciată ca o mare victorie, căci legea, chiar dacă a fost votată, n-a fost aplicată niciodată.

În 1883, în Casa Magnaților a fost adusă o lege pentru maghiarizarea învățământului în școlile medii, urmând astfel să dispară limba română din cele câteva școli românești medii rămase de la și după Șaguna. Mitropolitul Miron a participat activ la dezbaterile acestei legi în Casa Magnaților, dar, înțelegând că nu ar avea rost să se împotrivescă în întregime legii, deoarece trecuse deja prin Dietă, a făcut propuneri pentru schimbarea mai multor articole. Toate amendamentele sale au fost respinse.

Pentru că a încercat să se opună acestei legi, a fost reclamat de guvernul de la Budapesta împăratului, care, cu ocazia unei vizite la Seghedin, i-a aplicat mitropolitului o „dojoană” pentru atitudinea sa patriotică. Prin această luptă „Miron Romanul a dovedit încă o dată cât de mult a fost atașat intereselor poporului său, făcând tot ce s-a putut face, ca să-l apere de maghiarizare”[2]. Deși a fost votată în ambele camere această lege n-a ajuns niciodată să se impună în întregime și peste tot. Lupta împotriva ei a fost continuă, până la Unirea din 1918.

Un nou prilej de bătălie se ivi în 1891, când guvernul de la Budapesta a promulgat o lege prin care se urmărea de data aceasta introducerea limbii maghiare în grădinițele de copii. Aceasta a generat proteste și dezbateri aprinse în toată Transilvania. Deși bolnav, mitropolitul Miron, însoțit, ca de fiecare dată, de episcopii ortodocși de la Arad și Caransebeș, s-a deplasat la Budapesta pentru a respinge legea care s-a dezbătut în Casa Magnaților la 9 martie 1891. Eforturile ierarhilor români s-au bucurat de aprecieri din partea românilor transilvăneni, primind de la aceștia telegrame de mulțumire și felicitare.

În afară de disputele cu guvernul maghiar pentru apărarea limbii române și a identității noastre naționale și culturale, mitropolitul Miron Romanul a depus eforturi și împotriva încercărilor de desființare a Gimnaziului ortodox din Brașov. Prima acțiune în această direcție a fost în 1893, în urma unui scandal pornit în mod involuntar de profesorul George Popp, care rostise o cuvântare patriotică, înflăcărată la serbarea patroanei gimnaziului din Brașov la 4/16 octombrie 1892. Directorul școlilor medii fiind de față l-a acuzat pe profesorul Popp că a dezvoltat în cuvântarea sa „vederi care nu sunt în consonanță cu principiile adevăratei educațiuni școlare și a comis o mare greșeală pedagogică”. În urma anchetei

desfășurate, mitropolitul a trebuit să dea satisfacție autorităților de stat maghiare, destituindu-l pe profesorul Popp, dar, prin această măsură, a urmărit ca Gimnaziul să fie ferit de orice daună și scutit de orice pericol, ceea ce i-a și reușit.

Un al doilea moment critic s-a consumat în 1898, când guvernul de la Budapesta a aflat că Gimnaziul de la Brașov primea anual de la guvernul român o subvenție acordată prin intermediul Bisericii Sfântul Nicolae din Șchei. Primul-ministru ungar Banffy l-a tras la răspundere pe Miron Romanul. Consilierul ministerial Alexandru Ieszenszky a venit la Sibiu să ancheteze cazul. Printr-o coincidență nefericită, în ziua sosirii acestuia apărea în *Telegraful român* un articol împotriva sa. Miron Romanul a trebuit să ceară scuze și să promită satisfacție[3]. Situația a putut fi salvată prin aceea că s-a putut dovedi guvernului ungar că nu era vorba de ajutoare, ci de rente pe care guvernul român le plătea pentru niște moșii donate pe vremuri de domnitorii români Bisericii Sfântul Nicolae din Șchei, moșii care acum erau folosite de România. S-au găsit documente din care rezulta că însuși Șaguna s-a adresat guvernului român în 1860, cerând echivalentul rentei în bani.

Anul 1897 a fost unul în care guvernul ungar a dat una dintre cele mai mari lovituri limbii române prin Legea pentru maghiarizarea numelor comunelor și, pe lângă comune, a numelor de familie, al munților, al șesurilor, râurilor, pădurilor, al dealurilor etc. Împotriva Legii s-au organizat adunări la Arad și Sibiu, dar au fost interzise. S-a alcătuit și un Memoriu în care era denunțat caracterul barbar de schimbare a numelor istorice date de poporul român acestor locuri dragi.

Ca de fiecare dată, mitropolitul Miron Romanul a venit cu o seamă de amendamente, dar fiind sprijinit doar de cei doi episcopi ortodocși de la Arad și Caransebeș, acestea au fost respinse. Trebuie însă „să se ia în considerare eforturile lui Miron Romanul de a apăra vechile nume românești ale satelor noastre, ale văilor și ale pădurilor, atât de scumpe inimii românilor din toate timpurile, pentru că i-au ținut legați de strămoșii care le-au botezat și le-au lăsat moștenire spre neschimbare și neînstrăinare!”[4]

Stratagemă înțeleaptă, demnă și curajoasă: “Epocalul circular milenar”

Atitudinea cea mai clară de **curaj** și **patriotism** a lui Miron Romanul s-a manifestat cu ocazia sărbătoririi de către unguri a unui mileniu de la venirea lor în Câmpia Panoniei, ocazie cu care mitropolitul a scris „Epocalul circular

milinar”, nr. 2362 din 10/22 aprilie 1896.

În cuprinsul acestei circulare Miron Romanul îi îndemna pe români să nu participe la serbările mileniului, deoarece guvernul maghiar a ignorat interesele, drepturile și libertățile românilor. Le reamintea acestora că nu au motive a se însufleți pentru acele festivități. Ba mai mult, **interzicea oricui să participe în calitate de reprezentant al Bisericii Ortodoxe Române**. Puteau să o facă în orice altă calitate. Dar el, ca și conducător religios, le interzicea. **Atrăgea de asemenea atenția preoților să nu facă slujbe și nici să se îmbrace în veșminte, căci festivitățile „sunt de natură pur politică”**. El îi îndemna totodată pe români să mediteze la propria lor soartă fiind singurul „act de bună cuviință” pe care-l permite. Ba mai mult, românii să-și organizeze în paralel propria serbare, ceea ce însemna că el organiza subtil în fiecare parohie, sub nasul ungarilor, un congres politic, național, românesc.

„Uriașă stratagemă!- afirmă Plămădeală. Mare semn de maturitate politică și de inteligență creatoare. **În acel moment, Miron Romanul a fost egalul lui Șaguna**”[5].

Prin acest circular Miron Romanul și-a confirmat statura eroică, fiind culmea cea mai înaltă pe care s-a urcat acest fiu vrednic al Bihorului.

„Circulara aceasta a avut darul de a îndrepta șira spinărilor românești, și a-i face pe români să-și ridice fruntea cu mândria că aparțin neamului românesc, stăpânul de drept al Transilvaniei, peste care ungurii au năvălit după 1000 de ani de existență românească. **Cineva trebuia să aibă curajul să spună lucrul acesta deschis și public**. Nu l-au avut nici «episcopii» și nici «mitropolitul» de la Blaj, nici alți politicieni, altfel gălăgioși, ci l-a avut Miron Romanul, Mitropolitul românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria.”[6]

În opinia mitropolitului Antonie Plămădeală, circulara lui Miron Romanul este atât de importantă, încât chiar dacă n-ar fi făcut nimic altceva în toată perioada arhipăstoririi sale, ar merita să intre în istoria neamului românesc din Transilvania, ca unul dintre marii luptători și eroi[7]. Deși, după cum am putut deja vedea, a participat la toate marile acțiuni revendicative din perioada sa, în acel moment el a fost un „tribun al poporului”. El a fost atunci brațul puternic care a ridicat sus steagul adevărului și al dreptății românești și „Cuvântul prin care au vorbit toți românii de pretutindeni întru apărarea adevărului istoric și a

viitorului”[8].

Sub aspect cultural, sub Miron Romanul, cursurile secțiunii pedagogice a Institutului teologic-pedagogic au fost ridicate la trei ani. De asemenea o seamă de tineri absolvenți au fost cooptați în corpul profesoral al Institutului. Mii de tineri au primit burse de studiu din „fundația” întemeiată de Emanuil Gojdu[9].

Din punct de vedere administrativ, în condițiile materiale extrem de precare în care a trăit, a reușit să ridice o nouă clădire pentru internatul Institutului (1896) și o altă clădire pentru tipografia și birourile Consiliului arhiepiscopesc (1897), folosite până azi[10].

După o perioadă de 24 de ani de păstorire foarte grea, măcinat de luptele neobosite pe care le-a purtat cu guvernul de la Budapesta pentru binele neamului său, s-a stins din viață la 4/16 octombrie 1898, fiind îngropat lângă biserica numită „din groapă” din Sibiu.

Note:

[1] Activiștii erau o grupare care cerea ca românii să participe la viața politică a țării. Pasiviștii, în schimb erau de părere ca românii să nu ia parte la alegeri și la lucrările Dietei, în semn de protest față de crearea statului dualist.

[2] Antonie Plămădeală, mitropolit, dr. *Lupta împotriva deznaționalizării românilor din Transilvania în timpul dualismului Austro-Ungar*, Sibiu, 1986, p. 124

[3] Idem, p. 145

[4] Idem, p. 144

[5] Idem, p. 143

[6] Idem, p. 155

[7] Antonie Plămădeală, mitropolit, dr., *“Epocalul circular milenar” al mitropolitului Miron Romanul*, în *Calendar de inimă românească*, Sibiu, 1988, p. 350

[8] Idem, p. 167

[9] Preot Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Editura IBMBOR, București, 1997, p. 218

[10] Ibidem

Nota autorului

Am dat spre publicare acest articol cu gândul și intenția vădite de a insufla preoților și mai ales episcopilor ortodocși români curajul necesar pentru a mărturisi cu demnitate dreapta credință, de a lua atitudine publică și de a se împotrivi fățiș tuturor ereziilor contemporane precum și tuturor ideologiilor necreștine, care s-au insinuat în mod perfid și în societatea noastră și urmăresc pervertirea sufletelor inocente ale neamului și poporului român, luând pildă de la acest vrednic înaintaș, fiu al Bihorului, mitropolitul Miron Romanul.

Dacă mitropolitul Miron Romanul a inițiat atâtea demersuri de protest prin care intenționa să sprijine drepturile națiunii române aflată sub stăpânirea asupritoare a Imperiului Austro-Ungar și nu i-a fost frică, considerăm că nici Preasfințiilor Voastre nu ar trebui să vă fie frică în vremuri de pace și libertate să luați atitudine în mod public împotriva ereziei ecumeniste, a schismei din Ucraina, a vaccinării obligatorii, a actelor cu CIP, a biometriei, a ideologiei de gen, a ofensivei tot mai accentuate a curentului LGBT, a globalizării precum și a altor acțiuni, inițiative și ideologii, prin care se urmărește înrobirea spirituală și îngrădirea drepturilor și libertăților oamenilor, în vederea creării Noii Lumi, în care Dumnezeu și creștinii nu-și mai găsesc locul, chestiuni care preocupă o mare parte dintre fiii acestui popor pe care îl păstoriți, și asupra cărora Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române nu s-a pronunțat clar și limpede, prefăcându-se mai degrabă că ele nu există, ignorând parcă înadins învățăturile Sfinților Părinți, a sfinților și marilor duhovnici din secolul trecut pe aceste subiecte extrem de sensibile, care privesc în fond mântuirea noastră a tuturor.

Constatăm cu mare durere în foarte multe cazuri izolarea și lipsa de comunicare tot mai accentuată a Preasfințiilor Voastre față de preoți și popor, preferând mai degrabă să Vă ascundeți în spatele purtătorului de cuvânt al Patriarhiei Române, domnul Vasile Bănescu, a cărui educație, cultură și elocvență le apreciem, dar altul ar fi efectul când în mod repetat și consecvent, rând pe rând, în duhul tradiției patristice a Bisericii Ortodoxe, patriarhul, mitropoliții și episcopii ar transmite poporului mesaje clare, „sunete deslușite”, menite să limpezească toate problemele care îl preocupă pe omul contemporan. Dar glasurile Preasfințiilor Voastre sunt fără ecou, din ce în ce mai stinse, singura dată când se aud, și încă în mod strident, este atunci când cu disperare demnă de disperarea țăranilor români de la 1907, care strigau „Vrem pământ!”, strigați: „Vrem bani!”, “Dați-ne bani!”.

Suntem conștienți că orice edificiu (biserici, catedrale, mănăstiri, etc) necesită jertfe materiale considerabile, dar nici Dumnezeu nu a creat lumea într-o singură zi, ci în șase etape, iar într-a șaptea S-a odihnit. De la atâtea insistențe s-a creat o mare confuzie în mintea oamenilor, încât aceștia nu mai sunt siguri dacă preoții și episcopii sunt slujitorii Domnului sau ai ANAF-ului?

Vă rugăm insistent, Opriți-Vă din această goană nesănătoasă! Aplecați-Vă asupra nevoilor acestui neam! Ascultați durerile preoților și credincioșilor! Mângâiați-i în necazurile lor! Arătați-le puțină dragoste! Dacă nu o găesc în Biserică, unde să o mai găsească? Poporul acesta este un popor bun și milostiv, și-a construit biserici și mănăstiri, și-a întreținut cu mari jertfe preoții. Credincioșii sunt singurii care pot hotărâ când, cât și cui să dea. Și o fac cu toată dragostea, când simt că preotul lor este preot adevărat. În caz contrar „vor închide robinetul” (expresie însușită la cursurile de Pastorală de la actualul mitropolit al Ardealului, IPS Laurențiu Streza).

În privința curajului, cu toată mâhnirea noastră, ați dat dovadă că îl aveți, Preasfințiile Voastre, doar atunci când ați “lovit cu piciorul în țepușă”, când ați lovit în preoții fără apărare, care s-au împotrivit fățiș ecumenismului și minciunosinodului din Creta, devenind din părinți și ocrotitori ai acestora persecutori ai lor și ai adevărului. Dumnezeu să dea gândul cel bun tuturor ierarhilor ortodocși români pentru Biserica noastră Ortodoxă și pentru neamul

nostru românesc!